

Bagdad Calling!

Een avond Irak in het Etty Hillesum Centrum Deventer

In het kader van de Vredesweek, dinsdag 20 september 2016

Rada Sukkar

Zij heeft een boek geschreven: “Koffie met kardemoen”, geschreven vanuit Al-Basra, de havenstad, waar het paradijs van Adam en Eva geweest zou zijn – nu bepaald geen paradijs ...

Het boek gaat over de grote familie Safi, vrij welvarend en zich dus verantwoordelijk voelend. We lezen dat koning Feisal op bezoek komt. Centraal in het boek staan twee broers, de een extravert, de ander introvert. We zien op het scherm een moeras met helder water, hutten, boten en veel dieren. We zien Mosul, een grote stad aan de rivier, destijds de hoofdstad van het Assyrische rijk, waar volgens de bijbel veel profeten vandaan kwamen.

Het gezin is christelijk, een minderheid in Irak, waar men toch vreedzaam mee samenleeft.

In Irak kwamen veel culturen samen, vanuit India, vanuit Iran, Turkije en het gebied van de Koerden. Irak ligt tussen het westen (kapitalisme) en de oosterse culturen in. Eeuwen lang woonden deze samen in het vruchtbare land.

Toen kwamen de Engelsen om de olie te gaan winnen. Hun komst bood ook andere mogelijkheden: zo kwamen er ook universiteiten; de jonge mensen gingen studeren. De samenleving bleef vreedzaam; man en vrouw waren gelijkwaardig.

Saddam Hussein

In de jaren '60 kwam de Baath-partij aan de macht, met Saddam Hussein als dictator, met de bijbehorende repressie. Iedereen leed daaronder. Hij zaaide haat tussen de bevolkingsgroepen en bouwde kastelen in plaats van de traditionele gebouwen. Hij was het die de mooie moerassen droog legde. Hij was een vijand van de natuur – en had of creëerde ook menselijke vijanden: de oorlogen begonnen mens en land aan te tasten:

- 1990: de inname van Koeweit
- 1991: de eerste Golfoorlog

- 1991: begin van de sancties: de in- en export viel weg, armoede trad in.
- 2003: de tweede Golfoorlog

De gevolgen: een 'leeg' land; mannen gesneuveld, vrouwen deden het werk, de economie lag plat. Veel mensen vluchtten naar Europa.

Na Saddam Hussein

Werd het toen beter, met de 'democratie'? Nee. De hele samenleving werd gefrustreerd. Niemand was gewend aan burgerschap en democratie. Het land werd sektarisch verdeeld: Sunnieten, sjiieten en Koerden. Er kwamen afscheidingsbewegingen op. Het bestuur was zwak, net zoals de diensten die bijvoorbeeld water en zorg moesten leveren. De intelligentia en de technici vertrokken.

Rada's zoon Paul Voors verzorgt de beelden

De 'democratie' die de Amerikanen brachten, bracht theologen aan de macht. Democratie? 'De meerderheid beslist' – en ging de minderheden onderdrukken. Man en vrouw werden weer gescheiden, vrouwen droegen weer hoofddoeken en hielden op met werken. De minderheid van de christenen kwam niet aan bod. Niet-moslims werden onderdrukt. Het land werd conservatiever, islamitischer; mensen volgden geen opleidingen meer. De wetten veranderden: van seculier naar islamitisch, bijvoorbeeld de huwelijkswetten. Men kon trouwen vanaf acht jaar, gemakkelijk weer scheiden en leven in polygamie. Vrouwen en minderheden kregen het steeds moeilijker. Kerken en andere heiligdommen en erfgoed werden verwaarloosd, zo niet gebombardeerd. Van de vijf miljoen christenen op de zestig miljoen inwoners zijn er nu nog een 200.000 over. Er zijn ook nog maar weinig Johannieten, volgelingen van Johannes de Doper.

De Islamitische Staat

De komst van de IS maakte alles nog erger. Christenen vertrokken, Mosul werd veroverd. De een miljoen Yezidi's werden verjaagd en bijna uitgemoord, 7.000 meisjes ontvoerd en als slavinnen verkocht en doorverkocht.

Rada ging er heen

Rada zegde hier haar werk op en ging die kant op om er te gaan helpen. Dit was moeilijk: heel veel vluchtelingen, onder wie veel kinderen; gevaarlijke situaties, gebrek aan onderdak en aan alles; provisorische onderkomens van karton, kerken waarin vluchtelingen woonden ... De twintigers van nu kennen de seculiere

maatschappij niet, zij kennen alleen de geïslamiseerde samenleving van nu. Zij weten niet beter, kennen de gelijkwaardigheid die wij hier hebben niet. Nu is zij weer terug in Nederland, werkend voor de christelijke hulporganisatie Dorcas. Zij nam het initiatief voor *meet and eat* om vluchtelingen te ontmoeten. Hierna gaat zij naar Wenen.

Pauze

Paul Voors

Nu nam haar zoon Paul Voors het woord, 22 jaar, Deventenaar, student te Amsterdam. Hij maakte een documentaire *Long road ahead* over de vluchtelingen die hals over kop gevlucht zijn. Er wachten nog miljoenen vluchtelingen in de Koerdische gebieden. We zien interviews met vier vluchtelingen.

We zien de kampen, we zien kinderen die er vliegers oplaten, veel kinderen, vaak grote gezinnen, Yezidi's, veel wezen en gehandicapten ook.

Hun schoolgang is plotseling onderbroken. Mensen vangen elkaar op in die kampen; ook de kerken en andere hulpverleningsorganisaties.

We horen vertellen over een vlucht uit Mosul naar Bagdad, maar ook daar zijn er dagelijks dodelijke explosies, allemaal erg traumatisch. Een man vertelt van de verovering van Mosul en andere gebieden door de IS. Hij vertelt van de massale vlucht de berg op. Velen zijn gevangen en ontvoerd, vooral meisjes. Deze moesten zich 'bekeren' en moesten 'trouwen' – lees: werden geslagen en verkracht, onontkoombaar. Veel meisjes hebben zelfmoord gepleegd. Op de berg werden ze omsingeld; mensen raakten uitgeput.

Diepe indruk maakte een vijftienjarig meisje dat heeft kunnen vluchten met hulp van de hulp van het gezin waar zij verbleef. Zij vluchtte in zwarte kleding. Met de hulp van anderen kon zij Turkije bereiken. Zij is nog steeds zwaar depressief.

Paul's slotwoord

Zie hoe zwaar dit allemaal is. Mensen moesten binnen het uur beslissen tussen leven onder de IS of vluchten, het laatste hals over kop, met nauwelijks spullen bij zich. Begrijp dus waarom mensen hierheen komen, vang hen op.

Onze tocht was gevaarlijk. Denk maar aan de mogelijkheid van kidnapping om onze paspoorten te stelen: die zijn daar kostbaar.

Terug in Nederland ergerde ik mij aan de zwervers hier, onze daklozen ondanks alle kansen die Nederland hen biedt. Deze vluchtelingen zwerven ook dakloos rond, zonder enige kans gehad te hebben en zonder enig perspectief.

Kent u vluchtelingen? Een paar handen gaan omhoog.

Er zijn nu 50.000 vluchtelingen in Nederland, waarvan 30.000 in de AZC's, dus wonen er 20.000 tussen ons in. Laten we allemaal iets doen, hoe bescheiden ook, om hen te helpen integreren; dit is heel noodzakelijk immers.

Rada: De situatie daar is nog steeds slecht en heel moeilijk, vooral in Mosul. Men wacht er op de bevrijding. De situatie daar is heel complex. Het is een slangenkuil met per dag wisselende allianties.

Paul: De film is wijd verspreid en vertoond in Europa, ook in de Tweede kamer en het Europese Parlement; twee maal in Deventer, ook met Kamerleden erbij. Helpt dat iets? Je weet het niet; wellicht niet veel, maar je doet wat je kunt.